

Harjoitteluohjauksen digitaaliset ratkaisut

Harjoitteluohjauksen digitaaliset ratkaisut

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B

Raportteja ja selvityksiä 123

LAPIN AMK¹
Lapland University of Applied Sciences

SAVONIA
AMMATTIKORKEAKOULU

Tampereen
ammattikorkeakoulu

LAB University of
Applied Sciences

OAMK
Oulun ammattikorkeakoulu

OULUN YLIOPISTO

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Elintieto- ja
ympäristötieteiden
keskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Kirjoittajat:

Knuuttila Pirjo, LAB ammattikorkeakoulu, lehtori

Parviainen Sirpa, Kajaanin ammattikorkeakoulu, lehtori

Poranen Tiina, Kajaanin ammattikorkeakoulu lehtori

Yhteystiedot:

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 240, 87101 KAJAANI

Puh. 044 7157042

Sähköposti: amkkirjasto@kamk.fi

<http://www.kamk.fi>

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 123 / 2021

ISBN 978-952-7219-76-8

ISSN 1458-9141

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Workseed harjoittelun ohjauksen digitaalisena sovelluksena – opiskelijoiden kokemuksia 2	
2.1	Opiskelijoiden kokemuksia Workseedin ennakkotehtävien hyödystä harjoitteluun orientoitumiseen	3
2.2	Opiskelijoiden kokemuksia Workseed-arviointikirjasta harjoittelun aikaisen osaamisen kehittymisen tukena.....	7
3	Workseed harjoittelun ohjauksen digitaalisena sovelluksena – opettajien kokemuksia.....	9
3.1	Opettajien kokemuksia Workseedin ennakkotehtävien hädystä harjoitteluun orientoitumiseen	9
3.2	Opettajien kokemuksia Workseed-arviointikirjasta opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymisen tukena.....	11
4	Kehittämisideoita ja pohdintaa Workseedin käytöstä	14
	Lähteet.....	16

1 Johdanto

HARKKA – Harjoittelusta työelämään muuttuvissa terveysalan toimintaympäristöissä -hankkeen yhtenä tavoitteena on kehittää digitaalisia työkaluja opettajille ja ohjaajille opiskelijan harjoitteluiden ohjaukseen. Työelämätyöpajoissa, joita HARKKA-hankkeen toimijat järjestivät eri puolella Suomea, tuli esille mm., digitaalisten sovellusten hyödyntäminen ja kehittäminen opiskelijan harjoittelujen ohjauksessa ja oppilaitosten ja harjoittelupaikkojen välisessä yhteistyössä. Harjoittelun ohjauksessa käytettävien sovellusten toivottiin olevan helppokäyttöisiä ja toimivia. Opiskelijan sähköisen työkirjan toivottiin olevan sellainen, jonne olisi pääsy opiskelijan ja opettajan lisäksi myös työelämäohjaajalla. Näin tiivis kolmikantayhteistyö olisi mahdollista. Mm. nämä syyt vaikuttivat siihen, että tässä hankkeessa lähdettiin kokeilemaan Workseed LMS (Learning Management System)-ohjelmiston käyttöä (jatkossa Workseed) harjoitteluohjauksen digitaalisena ratkaisuna. Ohjelmisto mahdollistaa opiskelijan, opettajan ja työelämän ohjaajan välisen reaaliaikaisen yhteydenpidon.

Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) ja Lahdessa LAB ammattikorkeakoulun (LAB) sairaanhoitajakoulutuksissa sekä LAB:n fysioterapeuttikoulutuksessa kokeiltiin Workseedin käyttöä opiskelijoiden harjoitteluiden etäohjauksessa. Workseed oli käytössä 31.8.-17.12.2020 välisenä aikana KAMK:n kolmannen lukuvuoden sairaanhoitajaopiskelijoiden perhehoitotyön, kotihoidon sekä mielenterveys- ja päihdehoitotyön harjoittelussa. LAB:n ensimmäisen lukuvuoden sairaanhoitajaopiskelijat olivat hoitotyön perusosaamisen harjoittelussa. Fysioterapeuttiopiskelijoista toisen lukuvuoden opiskelijat olivat tuki- ja liikuntaelämistön fysioterapia harjoittelussa ja kolmannen lukuvuoden opiskelijat kipu-fysioterapia harjoittelussa.

Workseedia koskeva palautetieto kerättiin harjoittelujen päätteeksi Forms-kyselyllä opiskelijoilta (n=24) ja ohjaavilta opettajilta (n=12). Tämän artikkelin tarkoituksena on kuvata Workseed-palautetieto sekä opiskelijoiden että opettajien kokemana. Tavoitteena on saada esille Workseedin soveltuvuus harjoittelun digitaalisen ohjaukseen sekä sen mahdollisia kehittämiskohteita.

Artikkelin kirjoittajat ovat HARKKA-hankkeen projektityöntekijöitä Kajaanin ammattikorkeakoulusta ja LAB ammattikorkeakoulun Lahden yksiköstä.

2 Workseed harjoittelun ohjauksen digitaalisena sovelluksena – opiskelijoiden kokemuksia

Hoitotyön opiskelijan ja opettajan välinen kasvokkain tapahtuva harjoittelun ohjaus on vähentynyt 2000-luvulla. Nykyisin erilaiset digitaaliset sovellukset mahdollistavat harjoittelun mobiiliohjauksen. (Strandell-Laine 2019, 85.) Mobiiliohjauksen yksinkertaisimman määritelmän mukaan se on mobiililaitteella tapahtuva ohjauksellinen kontakti. Jotta etäohjaus mobiililaitteella toimii kokonaisuutena, sen tulee olla suunniteltua, tavoitteellista ja tapahtua yhteisymmärryksessä työelämän ohjaajan, opiskelijan ja harjoittelua ohjaavan opettajan kesken. Mobiililaitte, jota käytetään, ei niinkään ole merkityksellinen. (Leikomaa & Ryymin & Sintonen 2007, 8-11.)

Strandell-Laineen (2019, 85) mukaan mobiiliohjaus edistää hoitotyön opiskelijoiden klinisiä oppimistuloksia yhtä hyvin kuin perinteisimmillä tavoilla toteutettu ohjaus. Hoitotyön opiskelijat arvioivat harjoittelua ohjaavan opettajan etäohjauksen jopa laadukkaammaksi kuin perinteisen ohjauksen. Mobiiliohjausinterventiolla on mahdollista edistää hoitotyön opettajan pedagogisen ohjauksen laatua ja se soveltuu vaihtoehtoiseksi ohjausmenetelmäksi tukemaan opiskelijan klinisiä oppimistuloksia. Tieto- ja viestintäteknologia ei voi kuitenkaan täysin korvata terveysalan opettajan henkilökohtaisia käyntejä harjoittelupaikassa ohjatun harjoittelun aikana, mutta se on kuitenkin hyvä lisä terveysalan opettajan ja opiskelijan harjoittelun aikaiseen yhteydenpitoon (Saukko-riipi 2017, 17).

Sekä Kajaanin ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalla että LAB ammattikorkeakoulun Lahden yksikössä otettiin käyttöön harjoittelun ohjauksen digitaalisiksi sovellukseksi Workseed vuonna 2020. Workseed on mobiililaitteissa toimiva ohjelmisto opiskelijan, opettajan ja harjoittelun ohjaajan käyttöön. Ohjelmistossa on opiskelijan harjoittelua tukevia toimintoja, kuten arviointikirja. Arviointikirja koostuu ennakkotehtävistä, henkilökohtaisista osaamistavoitteista sekä väli- ja loppuarvioinnista. (Koutsaa huomisen huippuosaajat 2021.)

Harjoittelukohtaisten ennakkotehtävien (rokotustiedot, lääkehoidon teorian ja lääkelaskujen suoritukset, lääkehoitopassin aktivointi, Workseed-ohjeiden läpikäyminen yhdessä ohjaajan kanssa ja lähtötasokuvauksen laadinta) tarkoituksena on orientoida opiskelijaa harjoittelun aloittamiseen. Opiskelija kirjaa arviointikirjaan myös harjoittelulle asettamansa henkilökohtaiset tavoitteet ja keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä harjoittelupaikan tiedot. Korhosen (2014, 14, 17) mukaan opiskelijan osaaminen ja ammatti-identiteetti kehittyvät opiskelijan asettamien omien henkilökohtaisten tavoitteiden kautta. Opiskelijan itselleen asettamat tavoitteet ennustavat merkittäväällä tavalla oppimisprosessin luonnetta ja tuloksia.

Harjoittelun väli- ja loppuarviointi kirjataan Workseediin. Väli- ja loppuarvioinneissa on tarkoitus, että opiskelija reflektoi omaa oppimistaan suhteessa asettamiinsa harjoittelun henkilökohtaisiin tavoitteisiin ja harjoittelun arviointikriteereihin. Reflektoidessaan opiskelija analysoi ja pohtii omaa toimintaansa, sen seurauksia ja perusteita (Ruohotie 2002, 137). Workseedin avulla opiskelijan ammatillisen kasvun seuraaminen on mahdollista koko opintojen ajan, koska jokainen harjoittelu dokumentoidaan samaan sovellukseen. (Koutsaa huomisen huippuosaajat 2021.) Opiskelijan reflektointitaito kehittyy opintojen edetessä ja hän voi peilata aikaisemmin oppimaansa tulevaan sekä syventää ja laajentaa omia oppimistavoitteitaan.

Opiskelijan osaamisen kehittymisen arvioinnissa opiskelija, harjoittelua ohjaava opettaja ja työelämän ohjaaja hyödyntävät liukuasteikkoa ja liukuasteikon valinta perustellaan kuvailevalla tekstillä tekstikentässä. Opiskelija kirjoittaa harjoittelun päättyessä tavoitteisiin perustuvan reflektiivisen itsearvioinnin ja työelämän ohjaaja kirjaa palautteen Workseediin. Harjoittelun päättyessä ohjaava opettaja kirjoittaa yhteenvedon harjoittelun toteutumisesta ja hyväksyy opiskelijan harjoittelun. (Eklund & Parviainen 2021, 84.)

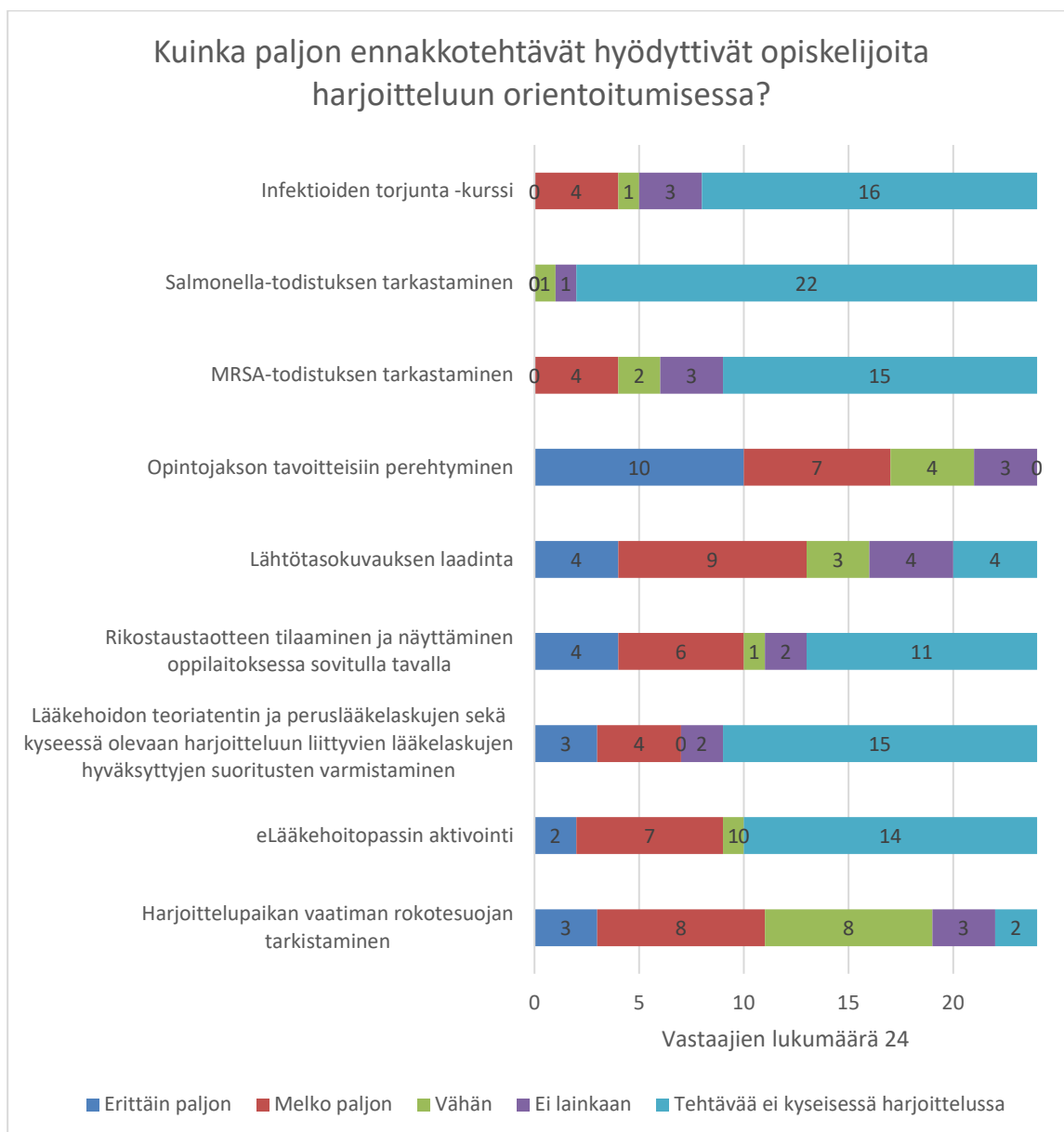
Workseediä käytettäessä harjoittelua ohjaava opettaja ja työelämäohjaaja ovat mukana opiskelijan harjoittelussa heti alussa. Heillä on mahdollisuus nähdä toistensa yhteystiedot, jolloin yhteydenotto helpottuu. Opettajalla ja työelämäohjaajalla on mahdollisuus palautteen antamiseen koko harjoittelun ajan. He voivat antaa palautetta opiskelijan tavoitteista ja arvioida niiden saavuttamista.

Pilotoimme Workseedin käyttöä Kajaanin ja LAB ammattikorkeakoulun Lahden yksikössä syksyllä 2020. Kokeiluun osallistui KAMK:n kolmannen lukuvuoden sairaanhoitajaopiskelijoita, jotka olivat syksyn aikana perhehoitotyön, kotihoidon sekä mielenterveys- ja päihdehoitotyön harjoitteluissa. LAB:sta pilottiin osallistui ensimmäisen lukuvuoden sairaanhoitajaopiskelijoita, jotka olivat syksyllä 2020 hoitotyön perusosaamisen harjoittelussa sekä fysioterapeuttiopiskelijoita toiselta ja kolmannelta lukuvuodelta. Fysioterapeuttiopiskelijoiden harjoittelut olivat tuki- ja liikuntaelämisen fysioterapia harjoittelu tai kipu-fysioterapia harjoittelu. Workseedia koskeva palautetieto kerättiin harjoittelujen päätteeksi Forms-kyselyllä opiskelijoilta (n=24) ja ohjaavilta opettajilta (n=12).

Workseed palautekyselyyn vastasi yhteensä 24 ammattikorkeakouluopiskelijaa KAMK:n ja LAB:n Lahden yksiköstä. Opiskelijoista kahdeksan (n=8) oli LABin fysioterapeuttiopiskelijaa ja seitsemän (n=7) hoitotyön opiskelijaa. KAMK:sta vastauksia saatiin yhdeksän (n=9), heistä kaikki oli hoitotyön opiskelijoilta.

2.1 Opiskelijoiden kokemuksia Workseedin ennakkotehtävien hyödyistä harjoitteluun orientoitumiseen

Harjoittelun aloittamiseen liittyviin ennakkotehtäviin kuuluu harjoittelupaikkojen vaatiman rokotusohjan, MRSA- ja salmonella todistusten ja rikostaustatodistuksen tarkastaminen sekä infektioiden torjunta -kurssin suorittaminen. Lääkehoidon teorianentti ja lääkehoidon ja ammattiopintojen lääkelaskut ovat lääkehoidon suorituksista hoitotyönopiskelijalta vaadittavia harjoittelun aloittamisen edeltävyyssehtoja. Ennen harjoittelun aloittamista opiskelijan tulee myös päivittää eLääkehoidopassinsa. Ammatillisen osaamisen ennakkotehtävinä opiskelija kuvaa oman lähtötasonsa ja tutustuu harjoitteluun liittyviin opintojaksokohtaisiin tavoitteisiin. Seuraavaksi käsittelemme opiskelijoiden vastaukset ennakkotehtävä kerrallaan. Kuviossa 1. esitetään koonti opiskelijoiden vastauksista ennakkotehtävien hyödyistä harjoitteluun orientoitumisessa.

Kuvio 1. Koonti opiskelijoiden vastauksista, miten ennakkotehtävät hyödyttivät opiskelijaa harjoitteluun orientoitumisessa.

Palautekyselyssä opiskelijoilta kysyttiin ennakkotehtävien hyödyistä harjoitteluun orientoitumisessa. Palautetiedon perusteella harjoittelun aloittamiseen liittyvistä selvityksistä **rokotesuojan tarkastaminen** oli hyödyllinen opiskelijan harjoitteluun orientoitumisessa. KAMK:n opiskelijoista suurimman osan (n=7) mielestä rokotussuojan tarkastaminen hyödytti harjoitteluun orientoitumisessa. Vastaavasti LAB:ssa rokotussuojan tarkastaminen oli vain muutaman (n=4) opiskelijan harjoittelun ennakkotehtävänä.

MRSA-todistuksen tarkastaminen harjoittelun ennakkotehtävänä riippuu harjoitteluyksiköstä. Suurin osa opiskelijoista suoritti palautetiedonkeräämisen aikaan harjoittelua yksikössä, jossa salmonella- (n=22) tai MRSA-todistusta ei vaadittu (n=15). **MRSA- ja salmonellatodistusten tarkastaminen** ei ollut yhdenkään KAMK:n opiskelijan ennakkotehtävänä. LAB:n opiskelijoista MRSA-todistuksen tarkastaminen oli ennakkotehtävänä seitsemällä (n=7) opiskelijalla. Heistä suurin osa

(n=4) koki tämän ennakkotehtävän hyödyttävän harjoitteluun orientoitumista. Salmonella-todistuksen tarkastaminen ei ollut ennakkotehtävänä kuin yhdellä opiskelijalla.

MRSA:n yleistyminen sairaaloissa voi lisätä hoitoon liittyvien infektioiden lisääntymistä ja vaikeuttaa antibioottihoitoa. Yleensä edellä mainitut ovat seurausta potilaan hoitoon osallistuneen henkilön käsiin tarttuneesta MRSA-bakteerista joko hoitoympäristöstä tai toisesta potilaasta. Näin bakteeri jatkaa tarttumista edelleen. On ymmärrettävää, että tämän kaltaisia tartuntoja pyritään sairaaloissa kaikin mahdollisin keinoin estämään. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021a.) Edellä mainittuun perustuen hoitotyön ja fysioterapian opiskelijalta voidaan vaatia MRSA –todistus. MRSA:n yhteydessä kannattaa muistaa, että useimmat eivät tiedä olevansa MRSA kantajia. Kotioloissa tai opiskeluympäristössä tällä ei juurikaan ole merkitystä, mutta harjoittelun aikana asian tärkeys korostuu.

Salmonella tapausten määrä vähenee Suomessa. Salmonellan siirtyminen ihmisestä toiseen tapahtuu huonon käsihygienian myötävaikutuksella. Myös salmonellan kantaja voi olla oireeton. Salmonella aiheuttaa suolistoinfektion, joka voi olla etenekin iäkkäälle potilaalle yleistilaa heikentävä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021b.) Tästä syystä opiskelijalta vaadittavalta salmonellatodistuksella on merkitystä.

Rikostaustaotteen tarkastaminen ei ollut ennakkotehtävänä suurimmalla osalla opiskelijoista (n=11). Tämä selittyy osittain sillä, että sitä ei edellytetä kaikissa harjoitteluissa. Rikostaustaotteen esittäminen harjoittelun ennakkotehtävänä perustuu lakiin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (2002/504) sekä rikosrekisterilakiin (1993/770). Rikosrekisterilain 6 §:n mukaisesti opiskelija saa itseään koskevan 2 momentissa tarkoitetun otteen rikosrekisteristä voidakseen koulutukseen liittyvissä käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä taikka harjoittelussa ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on pyydettäessä toimitettava koulutuksen järjestäjälle tai korkeakoululle ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaan.

Infektioiden torjunta -kurssi oli harjoitteluun lähtemisen edeltävyysehtona vain LAB:ssa. Palaute-tiedon perusteella infektioidentorjuntakurssi oli viiden opiskelijan harjoittelun ennakkotehtävänä. He kokivat tämän ennakkotehtävän hyödyttävän harjoitteluun orientoitumisessa. Fysioterapeuttiopiskelijoista viidellä (n=5) ja hoitotyön opiskelijoista viidellä (n=5) infektioiden torjuntakurssi ei ollut harjoittelun ennakkotehtävänä.

Lääkehoidon opintojen suoritukset ennakkotehtävinä harjoitteluun orientoitumisessa korostuivat KAMK:n opiskelijoiden vastauksissa. Suurin osa KAMK:n opiskelijoista (n=6) vastasi *lääkehoidon teorialentien ja peruslaskujen* sekä kyseessä olevaan *harjoitteluun liittyvien lääkelaskujen* hyväksytyn suorituksen varmistamisen hyödyttävän harjoitteluun orientoitumisessa. Lähinnä LAB:n opiskelijoiden (n=13) vastauksista tuli ilmi, että tätä ennakkotehtävää ei ollut harjoittelun aloittamisen ennakkotehtävänä.

KAMK:n opiskelijoista suurin osa (n=8) piti *eLääkehoitopassiin* liittyvää ennakkotehtävää harjoitteluun orientoitumista hyödyttävänä. LAB ammattikorkeakoulun opiskelijoista suurimmalla osalla ei ollut *eLääkehoitopassiin* liittyvää ennakkotehtävää. Tulee huomioida, että fysioterapeuttiopiskelijat eivät käytä *eLääkehoitopassia*. LAB:n vastauksiin vaikutti myös se, että kyselyyn vastanneet hoitotyön opiskelijat olivat opintojen vaiheessa missä tätä ei vielä tarvita.

E-lääkehoitopassi todentaa opiskelijan lääkehoidon opinnot ammattikorkeakoulussa. Se on verkossa käytettävä dokumentti, jonka tarkoitus on tuoda hoitoalalla vaadittavaa lääkehoito-osaa näkyväksi opiskelijoille, työelämäohjaajille ja opettajille. Sen tarkoitus on tukea lääkehoidon

oppimista ja varmistaa, että osaaminen kehittyy. Lääkehoitopassia käyttävä opiskelija täydentää itse passiin eri aihealueiden osaamistaan ja käy työelämäohjaajan tai opettajan kanssa läpi tavoitteitaan. (Lääkehoitopassi 2021.)

Ammatillisen osaamisen kehittymiseen liittyvät ennakkotehtävät koettiin parhaiten harjoitteluun orientoitumista hyödyttävänä tehtävinä. Kaikki (n=9) KAMK:n opiskelijat kokivat **lähtötasokuvauksen laadinnan** hyödyllisenä ennakkotehtävänä. LAB ammattikorkeakoulun opiskelijoiden vastauksissa lähtötasokuvauksen laadinnan hyöty ei korostunut, sillä kahdeksalla (n=8) opiskelijalla tätä tehtävää ei ollut lainkaan harjoittelun ennakkotehtävänä. **Opintojakson tavoitteisiin perehtymistä** pidettiin myös hyödyllisenä, sillä KAMK:n opiskelijoista kaikki (n=9) ja LAB:n opiskelijoista kahdeksan (n=8) pitivät harjoitteluun liittyvän opintojakson tavoitteisiin perehtymistä hyödyllisenä. Toisaalta seitsemän (n=7) LAB:n opiskelijaa ei pitänyt tehtävää hyödyllisenä. Tässä ei tullut eroa koulutusalojen välillä.

Opiskelijan orientoituminen harjoitteluun toteutuu osin Workseed harjoittelun arviointikirjaan suunnittelujen ennakkotehtävien avulla. Ammattikorkeakoulujen harjoittelun laatusuosituksat kuvaavat harjoitteluprosessin vaiheilla: ennen, aikana ja jälkeen harjoittelun. Ennen harjoittelun aloittamista opiskelijan tehtävänä on laatusuositusten mukaan huolehtia harjoittelun vaatimista ennakoivista asioista. Ennakoivia asioita ovat esimerkiksi aiemmin mainitut rokotesuojan tarkistaminen ja todentaminen ja lääkehoidon opintojen suorittaminen hyväksytysti. (Terveysalan harjoittelujen laatusuosituksat ammattikorkeakouluille 2020.) Tärkeää harjoitteluun orientoitumisessa on myös lähtötasokuvauksen laadinta.

Lähtötasokuvauksen laadinta on joko ennen harjoittelua tai harjoittelun alussa tapahtuva toiminto. Sen laadintaa ohjaa kunkin ammattikorkeakoulun pedagoginen malli. Lähtötasokuvauksen laadinnassa voidaan hyödyntää SWOT-analyysiä ja/tai kompetenssipohjaista tarkastelua osaamisesta. SWOT –analyysi on nelikenttämenetelmä (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), joka soveltuu oppimisen ongelmien tunnistamiseen, arviointiin ja kehittämiseen. Strengths, vahvuuksia, pohtimalla, saa itselle kuvan vahvuuksista ja resursseista. Weaknesses, heikkoudet, ovat alueita, joilla tulee parantaa omaa toimintaa. Opportunities, mahdollisuudet, ovat esimerkiksi itseä innostavia asioita. Threats, uhat, puolestaan sisältävät esteitä ja rajoituksia, jotka voivat hidastaa ja hankaloittaa oppimista. (Hannonen 2020.) Se on siis käyttökelpoinen harjoittelun suunnittelussa. Kompetenssit ovat osaamiskuvauksia, jotka ovat yhteisiä kaikille ammattikorkeakouluille, mutta niiden erityispiirteissä näkyy ammatti ja tuleva työtehtävä. Esimerkiksi sairaanhoitajan osaamisessa korostuu oman asiantuntijuuden kehittäminen ja toimintaympäristön ymmärtäminen. Koulutuksen aikana sekä sisällöllisillä että pedagogisilla toimintatavoilla vaikutetaan opiskelijan kehittymiseen. (Eriksson, Korhonen, Merasto & Moisio 2015, 14.) Laaditaan lähtötasokuvaus millä menetelmällä tahansa, sen tarkoitus on ohjata harjoittelun tavoitteiden laadintaa ja hyödyttää harjoittelupaikan kontekstiin ja hoitotyöhön orientoitumisessa.

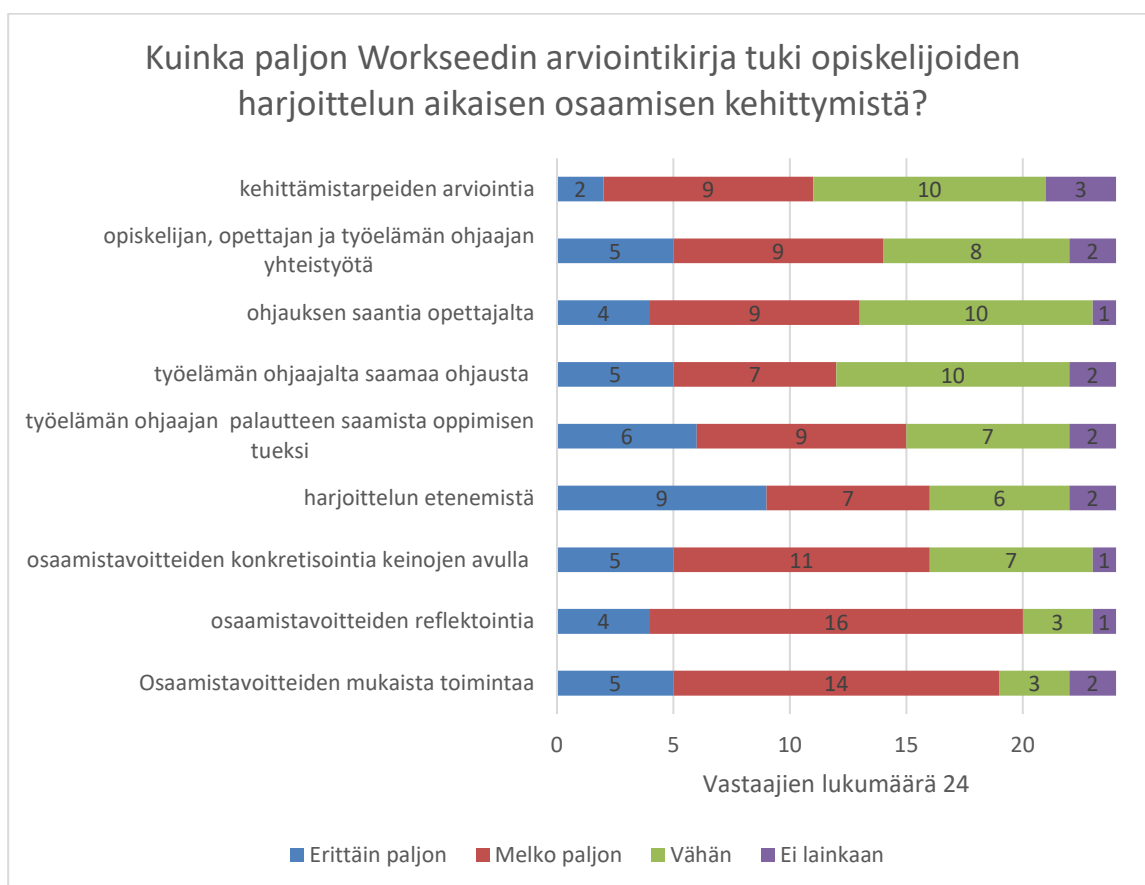
Luojuksen (2011, 161) mukaan ohjaajat tuntevat terveystieteiden koulutuksen opetussuunnitelman tavoitteet huonosti. Ohjaajien mielestä opiskelijoiden harjoittelulle asettamien henkilökohtaisten tavoitteiden tulisi olla selkeämpiä. Opettajien sekä työelämän edustajien mielestä opiskelijoiden henkilökohtaisten tavoitteiden tarkentamisessa on tärkeää keskustella niistä yhdessä opiskelijan ja työelämän kesken, jotta voidaan varmistaa niiden realistinen toteutuminen harjoittelun aikana (Karusaari 2020, 150).

2.2 Opiskelijoiden kokemuksia Workseed-arviointikirjasta harjoittelun aikaisen osaamisen kehittymisen tukena

Suomen koulutusjärjestelmän tutkintojen viitekehys kuvaa tutkinnot, oppimäärät ja osaamiskokonaisuudet. Ammattikorkeakoulujen osaamistaso on määritelty tasolle 6 eurooppalaisten tutkintojen viitekehyksen (European Qualification Framework, EQF) ja tutkintojen sekä muun osaamisen kansallisen viitekehyksen (National Qualification Framework, NQF) kautta. Molemmissa viitekehyksissä kuvataan osaamistasot: mitä oppija tietää ja ymmärtää sekä pystyy tekemään. Terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnot sijoitetaan pääsääntöisesti samalle tasolle.

Fysioterapeutin ja sairaanhoitajan tutkinnon (EQF 6) suorittaneella osaamisen taso osoittaa, että osaamisessa yhdistyy oman alan laaja-alainen tietoperusta ja ymmärrys sekä edistyneet taidot soveltaa näitä asioita työelämän asiakastyössä ja asiantuntijatehtävissä. (ENPHE 2012, Suomen fysioterapeutit 2016, Levo-Aaltonen & Lähteenmäki 2019.) Nämä osaamistasot yhdessä antavat raamit fysioterapeutti- ja sairaanhoitajaopiskelijan yksilöllisen osaamistavoitteiden laadinnalle.

Opetussuunnitelmassa harjoittelulle asetetut tavoitteet ohjaavat opiskelijan henkilökohtaisten harjoittelutavoitteiden laadintaa. Opiskelija kuvaa myös konkreettisia keinoja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Harjoittelun aikana ohjaus ja kolmikantayhteistyö opiskelijan, opettajan ja työelämäohjaajan välillä on erittäin tärkeää opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittämisessä. Kuviossa 2. esitetään koonti opiskelijoiden vastauksista harjoittelun arviointikirjan tuesta harjoittelun aikaisen osaamisen kehittämisessä.

Kuvio 2. Koonti opiskelijoiden vastauksista, miten harjoittelun arviointikirja tuki opiskelijoiden harjoittelun aikaisen osaamisen kehittymistä.

Vastausten perusteella suurin osa opiskelijoista (n=19) koki Workseedin arviointikirjan tukevan **osaamistavoitteiden mukaista toimintaa** harjoittelun aikana. Opiskelijoista suurin osa (n=17) koki, että **tavoitteisiin liittyvien keinojen avulla harjoittelun tavoitteet konkretisoituivat**. Ohjatussa harjoittelussa sekä opiskelijan, työelämäohjaajan että opettajan on tärkeää nähdä, että opiskelijan harjoittelun tavoitteet, hänen saama palaute sekä arviointi muodostavat kokonaisuuden. Palaute ja arviointi tulee aina perustua tavoitteisiin. Tavoitteiden tulee olla niin selkeät, että niiden avulla ohjaamisen ja osaamisen kehittämisen suuntaaminen onnistuvat harjoittelun aikana. Harjoittelun tavoitteet tulee laatia niin, että ne ovat mitattavissa, arvioitavissa ja oppimisen tuloksena saavutettavissa. (Marttila-Tornio 2020.)

Reflektointi on erittäin tärkeää ammattikorkeakoulujen harjoitteluissa. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista suurin osa (n=20) koki Workseedin arviointikirjan tukeneen **osaamistavoitteiden reflektointia**. Reflektio voidaan nähdä yhtenä keskeisimpänä ammatillisen osaamisen kehittymisen työvälineenä. Asiantuntijuuden kehittyminen edellyttää reflektiota ja harjoittelun aikaisten palautekeskustelujen perimmäinen tarkoitus on reflektion käynnistäminen (Peura, Kaila & Helin-Salmivaara 2020, 530). Hoitotyön opiskelijan hoitamaan oppiminen on ideaalitalanteissa aktiivinen prosessi, jossa opiskelija reflektoi jatkuvasti jo oppimaansa uusiin kokemuksiin (Ruohotie 2002, 76). Teorian reflektio auttaa opiskelijoita saamaan syvyyttä omaan ajatteluun. Itsereflektio ja ohjauksessa jaettu reflektio edistävät hoitamaan oppimista. (Romppanen 2011, 222, 230.)

Reflektoinnin avulla opiskelija oppii tekemään päätöksiä ja löytää erilaisia, vaihtoehtoisia, tapoja edetä harjoittelussaan. Reflektio voidaan nähdä tiedon keruun, sen käsittelyn ja jäsentämisen kokonaisuutena. Henkilökohtaisen kehittymisen kulmakivi on kyky ja taito itsereflektioon. **Kehittämistarpeiden tunnistamisessa** opiskelijat kokivat Workseed-arviointikirjan tuen kuitenkin vähäiseksi tai sitä ei ollut lainkaan. Hyvä ohjaaja osaa edesauttaa opiskelijan reflektointia sopivilla, opiskelijan tasoilla kysymyksillä. (Ruutu & Salmimies 2015, 130-131.) Turvallisuudentunteen ja reflektion kannalta on olennaista, että ohjaajasta välittyy rauhallinen, myönteinen ja kiinnostunut tunnelma (Kinnunen 2019, 64-65). Opiskelijan harjoittelu toteutuu pääosin oman ohjaajan, oman työelämäohjaajan kanssa muodostuvassa ohjaussuhteessa. Ohjaussuhdetta kuvataan kognitiivisena suhteena, jossa käytäntöön linkitetään teoratieto. Mitä luottamuksellisemmaksi ohjaussuhde muodostuu, sitä paremmin mahdollistuu reflektiivinen keskustelu, joka edistää opiskelijan harjoittelun tavoitteiden mukaista oppimista (Tuomikoski 2019, 32). Opiskelijoiden mielestä, harjoittelua ohjaava opettaja on tärkein henkilö reflektiivisen keskustelun mahdollistajana ja opiskelijan kriittisen ajattelun kehittäjänä (Tuomikoski 2019, 27).

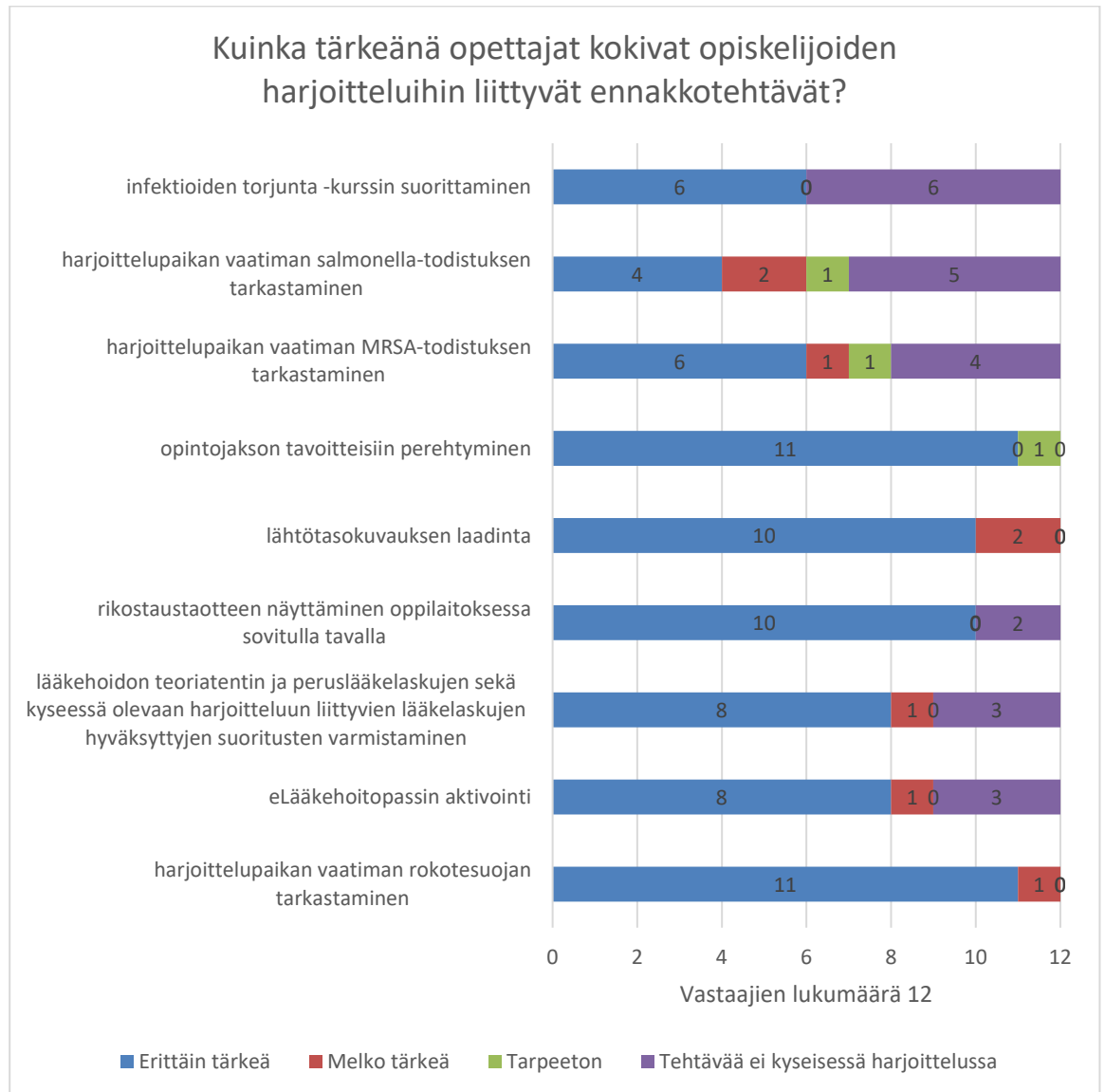
Opiskelijoista noin puolet koki, että Workseedin arviointikirja **tuki harjoittelun ohjaajalta tai opettajalta saatua ohjausta** melko paljon tai erittäin paljon. Toisaalta myös noin puolet koki, että Workseedin arviointikirja ei juurikaan tukenut ohjaajalta tai opettajalta saatua ohjausta. Hoitotyön opiskelijoiden kliinisessä harjoittelussa oppimisessa on tärkeä merkitys erityisesti harjoittelun ohjauksella ja opiskelija-ohjaajasuhteella. Jokaisella opiskelijalla tulisi olla harjoittelussaan henkilökohtainen ohjaaja ja opiskelijoille tulisi turvata säännöllinen ohjaus harjoitteluidensa aikana. Opiskelijoiden kokemukset ohjauksen puutteesta heikentävät opiskelijoiden tavoitteisiin pääsyä, yrittämisen halua, itsetuntoa ja ammatillista kehittymistä. (Romppanen 2011, 206, 224, 226, 232.) Opiskelijoiden oppimisen edistämiseksi sosiaali- ja terveysalan koulutusten ja työelämän välinen yhteistyö on välttämätöntä. Tiivis yhteistyö ammattikorkeakoulun ja työelämän välillä varmistaa harjoittelun ja ohjauksen laatua. (Terveysalan harjoittelujen laatusuosituksen ammattikorkeakouluille 2020, 17.)

3 Workseed harjoittelun ohjauksen digitaalisena sovelluksena – opettajien kokemuksia

Workseed palautekyselyyn vastasi kaksitoista (n=12) opettajaa, heistä seitsemän (n=7) hoitotyön opettajaa oli KAMK:sta ja viisi (n=5) opettajaa oli LAB:sta. LAB:n opettajista kolme (n=3) oli fysioterapian opettajaa ja kaksi (n=2) hoitotyön opettajaa. Yksi hoitotyön opettaja vastasi hoitotyön perusosaamisen harjoittelun näkökulmasta, yksi opettaja mielenterveys- ja päihdehoitotyön näkökulmasta. Jollakin opettajilla vastaukset olivat useamman harjoittelusisällön näkökulmasta (sisätauti, kirurgia, perhehoitotyö ja soveltavaharjoittelu). Fysioterapian opettajista yksi nimesi harjoittelun kipu-fysioterapia harjoitteluksi ja kaksi ei nimennyt harjoittelua lainkaan.

3.1 Opettajien kokemuksia Workseedin ennakkotehtävien hyödyistä harjoitteluun orientoitumiseen

Harjoittelun ennakkotehtävät sisälsivät harjoittelupaikkojen vaatiman rokotesuojan, MRSA- ja salmonella todistusten ja rikostaustatöiden tarkastamisen sekä infektioiden torjunta -kurssin suorittamisen. Lääkehoidon teoritentti ja lääkehoidon ja ammattiopintojen lääkelaskut ovat lääkehoidon suorituksista hoitotyönopiskelijalta vaadittavia harjoittelun aloittamisen edeltävyysehtoja. Ennen harjoittelun aloittamista opiskelijan tulee myös päivittää eLääkehoitopassinsa. Ammatillisen osaamisen ennakkotehtävinä opiskelija kuvaa oman lähtötasonsa ja tutustuu harjoitteluun liittyviin opintojaksokohtaisiin tavoitteisiin. Opettajien vastaukset ennakkotehtävien tärkeydestä esitetään kootusti kuviossa 3. Teoriaperusta opettajien vastauksille on sama kuin opiskelijoiden vastauksille. Tämän takia luvussa 3.1. ei ole esitetty teoriaperusteluja vastauksille.

Kuvio 3. Koonti opettajien vastauksista opiskelijan harjoittelun ennakkotehtävien tärkeydestä.

Palautekyselyssä opettajilta kysyttiin ennakkotehtävien tärkeyttä opiskelijan orientoituessa harjoitteluun. Palautetiedon perusteella kaikki kyselyyn vastanneet opettajat kokivat harjoittelun aloittamiseen liittyvistä selvityksistä **rokotesuojan tarkastaminen** erittäin tärkeäksi (n=10) tai melko tärkeäksi (n=2).

Rikostaustatodistuksen näyttäminen oppilaitoksessa sovitulla tavalla oli opettajien (n=10) mielestä erittäin tärkeää. Kahden (n=2) opettajan ohjaamassa harjoittelussa tämä ei ollut ennakkotehtävänä.

Harjoittelupaikan vaatiman **MRSA-todistuksen tarkastamisen** hoitotyön opettajista kuusi (n=6) ja fysioterapian opettajista yksi (n=1) kokivat erittäin tärkeäksi ja yksi (n=1) hoitotyön opettaja melko tärkeäksi. Kahden (n=2) hoitotyön opettajan ja kahden (n=2) fysioterapian opettajan ohjaamissa harjoittelussa tämä ei ollut ennakkotehtävänä. Yksi (n=1) fysioterapian opettaja vastasi tehtävän olevan tarpeeton. **Salmonella-todistuksen tarkastamisen** koki erittäin tärkeäksi neljä (n=4) hoitotyön opettajaa. Kolmessa (n=3) hoitotyön opettajan ja kahdessa (n=2) fysioterapian

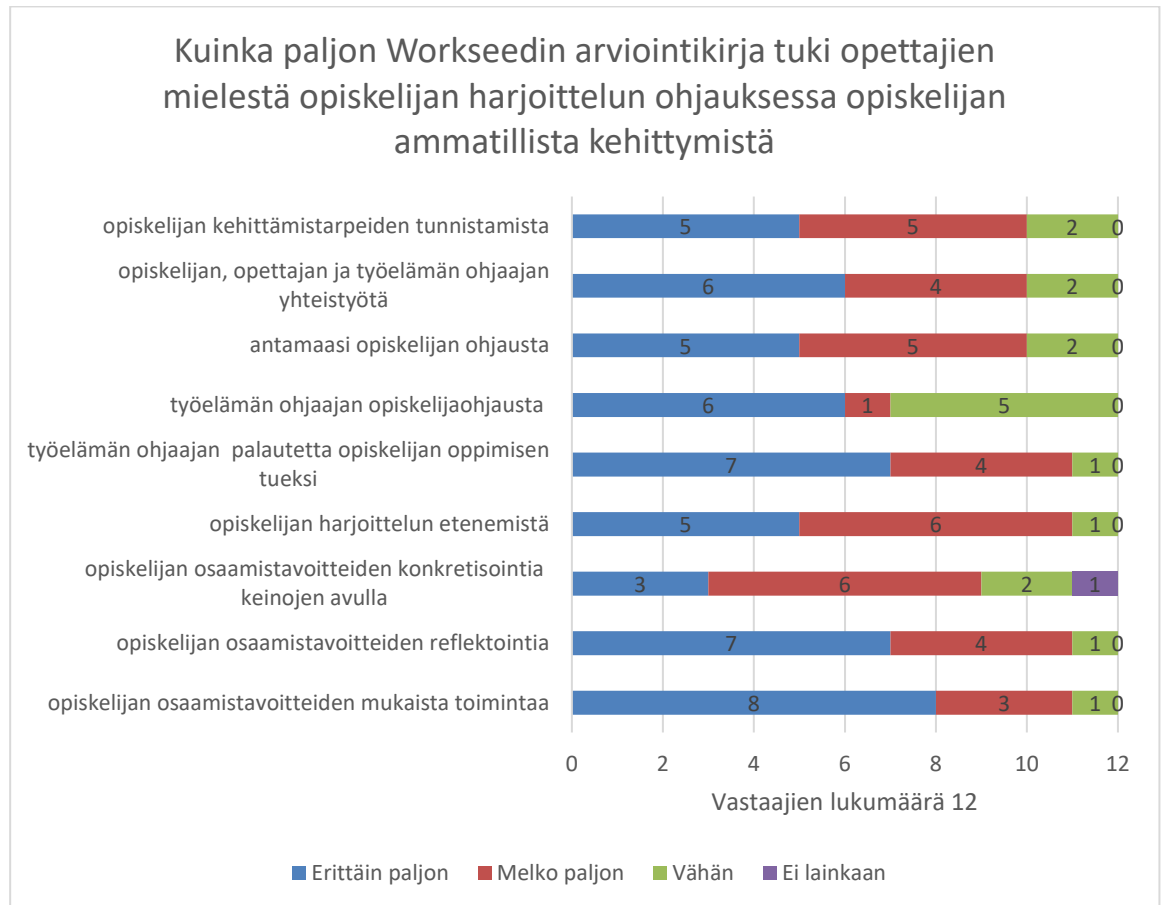
opettajan ohjaamassa harjoittelussa tehtävää ei ollut ennakkotehtävänä. **Infektioiden torjunta -kurssin suorittamisen** koki erittäin tärkeäksi viisi (n=5) hoitotyön opettajaa ja yksi (n=1) fysioterapian opettaja. Kuuden (n=6) opettajan ohjaamassa harjoittelussa tehtävä ei ollut ennakkotehtävänä.

KAMK:n hoitotyön opettajista kaikki kokivat **lääkehoitoon liittyvät tehtävät** erittäin tärkeiksi. LAB:n hoitotyön opettajista yksi (n=1) koki tehtävät erittäin tärkeiksi ja yksi (n=1) melko tärkeiksi. Kolme (n=3) fysioterapian opettajaa vastasi, että tehtävää ei ole kyseisessä harjoittelussa. Tässä tulee huomioida, että LAB:n opettajien ohjaamissa harjoitteluissa lääkehoitoon liittyvät suoritukset eivät olleet ennakkotehtävinä hoitotyön perusosaamisen harjoittelussa ennakkotehtävinä ja fysioterapeuttiopiskelijoiden harjoitteluun lääkehoidon tehtävät eivät sisälly ollenkaan.

Opettajista suurimman osan mielestä ammatillisen osaamisen kehittymiseen liittyvät ennakkotehtävät olivat tärkeitä opiskelijan harjoitteluun liittyviä ennakkotehtäviä. Yksitoista opettajaa (n=11) vastasi, että **opintojakson tavoitteisiin perehtyminen** on erittäin tärkeää. **Lähtötasokuvauksen laadinta** nähtiin erittäin tärkeänä (n=10) tai melko tärkeänä (n=2).

3.2 Opettajien kokemuksia Workseed-arviointikirjasta opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymisen tukena

Opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittyminen näkyy Workseedin-arviointikirjassa opiskelijan kirjaamina henkilökohtaisina osaamistavoitteina sekä konkreettisina keinoina henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Harjoittelun aikainen ohjaus ja kolmikantayhteistyö opiskelijan, opettajan ja työelämäohjaajan välillä on myös erittäin tärkeää opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittämisessä. Kuviossa 3. esitetään koonti opettajien vastauksista harjoittelun arviointikirjan tuesta opiskelijan harjoittelun aikaiseen ammatillisen osaamisen kehittymiseen.

Kuvio 3. Koonti opettajien vastauksista arviointikirjan tuesta opiskelijan harjoittelun ohjauksessa.

Suurin osa (n=11) opettajista vastasi Workseed-arviointikirjan tukevan opiskelijan osaamistavoitteiden mukaista toimintaa erittäin paljon (n=8) tai melko paljon (n=3). Arviointikirja tuki opettajien mielestä opiskelijoiden **osaamistavoitteiden konkretisointia keinojen avulla** erittäin paljon (n=3) tai melko paljon (n=6). Suurin osa (n=11) opettajista koki arviointikirjan erittäin tärkeäksi tai melko tärkeäksi **osaamistavoitteiden mukaisessa toiminnassa**, tavoitteiden **reflektoinnissa**, **harjoittelun etenemisessä** sekä **työelämäohjaajan** antamassa **palautteessa**.

Asiantuntijuuden kehittyminen vaatii reflektiota, jossa yhdistyy teoreettinen tieto ja käytännön toiminta. Se ei ole vain yksilötason pohdintaa vaan siinä on aina mukana sosiaalinen vuorovaikutus. Harjoittelun aikaisella reflektiolla pyritään oman osaamisen vahvistamiseen, sillä tavoitellaan ammatillisen asiantuntijuuden kehittymistä. Reflektion avulla myös kuva tulevasta ammatista selkiintyy. (Kaisvuo 2015, Martikainen & Sivenius, 2017, 59.) Voidaan siis ajatella, että harjoittelun aikainen reflektio opiskelijan ja harjoittelua ohjaavan opettajan välillä on opiskelijan muodostumassa olevan asiantuntijuuden vahvistamista, mutta myös ammatti-identiteetin omaksumista. Opettajien mielestä työpaikkaohjaajan pitäisi varata aikaa opiskelijoiden ohjaamiseen, seurata heidän ammatillista kehittymistään ja antaa heille rakentavaa palautetta säännöllisesti (Karusaari 2020, 151).

Suurin osa opettajista (n=10) koki arviointikirjan erittäin tai melko tärkeäksi **opettajan ohjauksessa**, **kolmikantaisessa yhteistyössä** sekä **opiskelijan kehittämistarpeiden tunnistamisessa**.

Hyvä yhteistyö opettajan ja ohjaajan välillä on merkityksellinen laadukkaan harjoittelun onnistumisessa. Hyvä opiskelijaohjaus edellyttää ohjaajalta yhteistyötä opettajan kanssa. (Vuorinen ym. 2005, Tohmola & Tuomikoski 2020.) On kuitenkin osoitettu, että opettajan osaaminen ei tule riittävässä määrin opiskelijan harjoitteluyksikön käyttöön (Tuomikoski 2019, 27). Viime vuosina yhteistyö harjoittelua ohjaavan opettajan ja työelämäohjaajan välillä on vähentynyt ja vastuu opiskelijan osaamisen kehittymisestä on siirtymässä työelämäohjaajalle (Karusaari 2020, 150). Opettajat ovat kokeneet, että resurssien puute rajoittaa oppilaitosten ja työpaikkojen välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta (Lehtonen, Pylväs, Rintala, Nokelainen 2018, 24). Työelämän edustajat pitävät kuitenkin kolmikantakeskustelua opiskelijan harjoittelun arvioinnissa tärkeänä asiana (Karusaari 2020, 151).

Reilu puolet (n=7) opettajista koki arviointikirjan tukevan **työelämäohjaajan antamaa opiskelijan ohjausta**. Karusaaren (2020, 151) mukaan työelämän edustajat kokevat opiskelijoiden ohjauksen jääneen pääasiallisesti työpaikkojen vastuulle. Työelämän ohjaaja on tärkeä opiskelijan oppimisessa ja osaamisen kehittymisessä. Opiskelijan ammatti-identiteetin muodostumiseen työelämän ohjaaja vaikuttaa ehkä enemmän kuin mitä itse mieltää. Onnistuneen ohjauksen avulla voidaan vaikuttaa jopa alalla pysymiseen valmistumisen jälkeen. Työelämäohjaaja tarvitsee laaja-alaista osaamista ohjaajana toimiessaan. (Parviainen & Moisanen 2021, 18.)

4 Kehittämisideoita Workseedin käyttöön

Kehittämisideoita kysyttiin sekä opiskelijoilta että opettajilta kysymyksellä: *”Miten kehittäisit Workseedin käyttöä harjoittelun ohjauksen ja osaamisen kehittymisen tukena? Harjoittelua ohjaavilta opettajilta kysyttiin myös kehittämisideoita Workseed alustan kehittämiseksi.* Kysymysten lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus kertoa vapaasti kokemuksiaan ja ajatuksiaan.

Workseedin käyttö harjoittelujen ohjauksessa koettiin hyväksi. Useampi opettaja toi esille myös työelämäohjaajien kertoman positiivisen kokemuksen. Oppimisen kehittymisen ohjaaminen koettiin selkeäksi, kun käytössä on yhteinen visuaalinen jana ja mahdollisuus myös kirjalliseen arviointiin. Workseedin koettiin ohjaavan opiskelijaa harjoitteluprosessin hallinnassa. Myös opiskelijat olivat kokeneet Workseed harjoitteluarviointikirjan harjoittelua ohjaavana. Osaamisen edistymisen näkyminen visuaalisena janana suuntasi opiskelijan tavoitteiden saavuttamiseen liittyvää keinojen valintaa. Opiskelijat toivoivat myös jatkuvan palautteen antamisen mahdollisuutta Workseedin arviointikirjassa.

”Tykkään Workseedissä siitä, että kaikki harjoitteluani koskevat asiat ovat samassa paikassa ja helposti saatavilla. Myös harjoittelun aikana oli hyvä seurata Workseedin kautta mitä pitää olla tehtynä ja millaisia asioita tulee huomioida.” (opiskelija)

”Voisi olla harjoittelun ohjaajalle joku palsta jonne voisi aina päivän tai viikon päätteeksi antaa muutamalla sanalla palautetta, koska vaikka palautetta pyytää niin sitä aika vähän saa. Jos ohjaajille olisi siellä määritelty tietty paikka ja aikaväli jolloin tulisi antaa palautetta niin varmasti saisi palautetta riittävästi.” (opiskelija)

Teknisistä ratkaisuista Workseedin online-yhteyden toimivuuteen liittyvät hankaluudet tulivat esille sekä opiskelijoiden että opettajien vastauksissa. Opettajat kokivat hankalana sen, että Workseedin online-yhteyttä ja harjoittelun arviointikirjaa ei voinut avata yhtä aikaa. Opettajat kaipaivat myös mahdollisuutta viestien lähettämiseen ja ohjausaikojen sopimiseen opiskelijoille ja työelämäohjaajille Workseedin kautta.

”Workseed online yhteydenotto estää arviointilomakkeen näkyvyyden ja käytön keskustelun aikana.” (opettaja)

”Workseedin kautta voisi laittaa ryhmäviestin kaikille ohjattaville sekä yksittäiselle opiskelijalle. Esim. nyt löytyy suora painike, josta voi laittaa sähköpostia ohjaajalle, niin voisi olla sama, jolla voi lähettää sähköpostia suoraan opiskelijalle. Esim. hopyttua tavoitteiden laatimista.” (opettaja)

Opettajat toivoivat, että Workseedissä tehty harjoittelun arviointi (hyväksytty/hylätty) siirtyisi suoraan opintosuoritusrekisteriin. Opettajien palautteessa esitettiin, että voisiko ohjaajan kirjoittama teksti olla näkyvissä vain ohjaajalle, kunnes hän julkaisee sen näkyväksi. Myös opiskelijapalautteessa tuotiin esille toive, että opettajan kommentit opiskelijalle ei näkyisi ohjaajalle. Opettajat toivoivat harjoitteluissa opiskelijalle kertyvän osaamisen seurantaan yhdelle sivulle kompetensikohtaisesti. Nyt tämä oli nähtävissä harjoittelukohtaisesti.

”Jotta harjoittelu on koko opiskeluajan tavoitteellista, voisi olla hyvä kompetensseittain, että yhteen paikkaan kerättäisiin tavoitteet, näkisi yhdellä sivulla osaamisen. Esim. jakamalla A4 sivun neljään osaan: eettisyys/asiakaslähtöisyys, turvallisuus/laatu, kliiniset taidot ja näyttöön perustuva toiminta.” (opettaja)

Opiskelijoilta tuli useampi kommentti työajanseurantalomakkeen toimivuuteen. Sen käyttö oli koettu hankalana tablettilaitteilla, sillä sivusto ei ollut skaalautunut oikein. Myös työajanseurantalomakkeen tekninen ratkaisu koettiin puutteellisena, sillä ohjelma ei toiminut tuntikertymän laskemisessa aina oikein.

Osa kehittämisehdotuksista liittyi asioihin, jotka voidaan Workseedissä muuttaa seuraavien harjoittelupohjien sisällön luonnissa ja asetuksissa. Esim. ohjaavan opettajan hyväksyttävänä olevat asiat tulisi olla vain sellaisia mitkä ovat välttämätöntä hyväksyä. Arviointikirjan sisällöt herättivät ajatuksia opiskelijan itsearvioinnin tärkeydestä suhteessa opettajan ja ohjaajan antamaan arviointiin.

Tarkasteltaessa opiskelijan, harjoittelua ohjaavan opettajan ja työelämän ohjaajan rooleja, tulee muistaa, että ohjaussuhde rakentuu vuorovaikutussuhteelle. Mikään oppimisympäristö ei sinällään ”tuota” oppimista, vaan opettajalla tai ohjaajalla on suuri merkitys siinä, kuinka ympäristön tarjoamia pedagogisia mahdollisuuksia hyödynnetään (Huhtala & Tapani 2020, 10).

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932

European Network of Physiotherapy in Higher Education (ENPHE) 2012. European Qualification Framework for Lifelong Learning in Physiotherapy. Viitattu 16.4.2021. http://www.enphe.org/wp-content/uploads/2019/10/Final-Report-EQ-FG_DEF_16012013.pdf

Eklund, A-L. & Parviainen, S. (2020) Mobiilisovellus terveystieteen harjoittelun ohjaukseen. Teoksessa: Moisanen, K. & Ylitalo, H. (toim.) Ketterästi opittu -ohjattua harjoittelua ja työelämässä oppimista kehittämässä. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 120. (79-93). Viitattu 8.4.2021 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/435335/KAMK_julkaisu_B%20%283%29_kuvan%20kanssa%202.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Eriksson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio, A-L. (2015). Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Porvoo. Bookwell. Viitattu 24.3.2021. <https://www.epressi.com/media/userfiles/15014/1442254031/loppuraportti-sairaanhoidajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>

Hannonen, K. (2012). Oppimisen osasia. Henkilökohtainen SWOT analyysi. Viitattu 24.3.2021. <https://karihanse.wordpress.com/2012/11/14/henkilokohtainen-swot-analyysi/>

Huhtala, S. & Tapani, A. (2020). Opettajat ja opiskelijat digimuukalaisina korona-ajassa. Teoksessa: Ammatikasvatuksen aikakauskirja. Ammatillinen opettajuus, Vol 22, Nro 2. Oppimisympäristöjen ja opiskelijoiden monimuotoisuus ammatillisessa koulutuksessa, s. 4-11

Kaisvuo, T. (2015). Ammattikorkeakouluopiskelijan osaamisen konstruoituminen reflektion avulla kohti varhaiskasvatuksen asiantuntijuutta. Tampereen yliopisto. Kasvatustiede. Kasvatustieteiden yksikkö. Väitöskirja. Kokoelmat 4109. Viitattu 6.4.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-93-5696-6>

Karusaari, R. (2020). Asiakaslähtöisyys osaamisperusteisessa ammatillisessa koulutuksessa. Akateeminen väitöskirja. Lapin yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta. Rovaniemi. Viitattu 7.4.2021 <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/64059/Karusaari.Riitta.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kinnunen, A. (2019). Hoitotyön kliininen harjoittelu opiskelijamoduulina. Sairaanhoidajaopiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa kokemuksia opiskelijamoduulipilotista. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen Yliopisto, Terveystieteiden opettajankoulutus. Viitattu 30.3.2021. https://libapps.uef.fi/redirect.php?u=/pub/urn_nbn_fi_uef-20190311/urn_nbn_fi_uef-20190311.pdf

Korhonen, V. (2014). Opintoihin kiinnittymisen arviointia kehittämässä. Nexus-itsearviointikyselyn teoreettista taustaa ja empiiristä kehittelyä. Campus Conexus -projektin julkaisu B:3. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden yksikkö. Viitattu 7.4.2021 https://sites.tuni.fi/uploads/2014/12/be529938-nexus-raportti_verkkoon_22052014_pieni.pdf

Koutsaa huomisen huippuosaajat. (2021). Workseed. Ketterä pilvipohjainen LMS ammattioppilaitoksille, -korkeakouluille ja yrityksille. Viitattu 8.4.2021. www.workseed.fi

Lehtonen, E., Rintala, H., Pylväs, L. Nokelainen, P. (2018). Ammatillisten opettajien näkemyksiä opettajan työssä tarvittavasta kompetenssista ja työelämäyhteistyöstä. Teoksessa: Ammatikasvatuksen aikakauskirja. Ammatillinen opettajuus. Vol 20, Nro 4, s. 10-26.

Leikomaa, M., Ryymin, R. & Sintonen, S. (2007). Mobiilioppimisen pedagogiikka – onko sitä? Tampereen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu. Viitattu 7.4.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201003063068> .

Levo-Aaltonen, S. & Lähteenmäki, M-L., 2019. Viitekehykset osaamistasoja kuvaamassa. Viitattu 16.4.2021. <https://tamjournal.tamk.fi/viitekehykset-osaamistasoja-kuvaamassa/>

Lääkehoitopassi (2021). Etusivu. Viitattu 7.2.2021. <https://www.laakehoitopassi.fi/>

Martikainen, T. & Sivenius, A. (2017). Ohjatun harjoittelun merkitys ammatillisessa kasvussa. Teoksessa: Ammatikasvatuksen aikakauskirja. Ohjaus ammatillisessa koulutuksessa, Vol 19, Nro 2, s. 10-26

Marttila-Tornio, K. (2020). Tavoitteet, arviointi ja palaute ohjatussa harjoittelussa. EPooki 93/2020. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistyön julkaisut ISN 1798-2022. Viitattu 28.3.2021. <http://www.oamk.fi/epooki/2020/tavoitteet-arviointi-ja-palaute-ohjatussa-harjoittelussa/>

Parviainen, S. & Moisanen, K. (2021). Asiakasymmärrystä asiakasprofiilien muodostamisen avulla. Teoksessa: Moisanen, K. & Ylitalo, H. (toim.) Ketterästi opittu -ohjattua harjoittelua ja työelämässä oppimista kehittämässä. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 120. (9-23). Viitattu 8.4.2021 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/435335/KAMK_julkaisu_B%20%283%29_kuvan%20kanssa%202.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Peura, A., Kaila, M. & Helin-Salmivaara, A. (2020). Ammatillinen reflektio kehittää lääkärin osaamista. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. Viitattu 30.3.2021. <https://www.duodecimlehti.fi/duo15425>

Romppanen, M. (2011). Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemuksen ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä. Itä-Suomen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Terveystieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 30.3.2021. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/76560/lisuri00134.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ruohotie, P. (2002). Oppiminen ja ammatillinen kasvu. 1.-2. painos. Juva: WSOY.

Ruutu, S. & Salmimies, R. (2015). Työohjaajan opas. Vantaa: Talentun Media Oy.

Saukkoriipi, M. (2017). Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen terveysalan opettajan ja opiskelijan välisessä yhteistyössä ohjatun harjoittelun aikana. Kirjallisuuskatsaus. Kandidaatin tutkielma. Hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksikkö. Terveystieteen opettajan tutkinto-ohjelma. Oulun yliopisto.

Strandell-Laine, C. (2019). Nursing student-nurse teacher cooperation using mobile technology during the clinical practicum. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja D. Tom 1412. Viitattu 7.2.2021.

<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/146655/AnnalesD1412Strandell-Laine.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2021a). Infektiotaudit ja rokotukset. MRSA. Viitattu 7.2.2021. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/mrsa>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2021b). Infektiotaudit ja rokotukset. Salmonella. Viitattu 7.2.2021. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/salmonella>

Terveysalan harjoittelujen laatusuosituksen ammattikorkeakouluille (2020). Viitattu 24.3.2021. <https://amkterveysala.files.wordpress.com/2020/04/laatusuositukset-2020-julkaisu.pdf>

Tohmola, A. & Tuomikoski, A-M. (2020). Hoitotyön opiskelijoiden ammattitaitoa edistävä harjoittelu - yhteydessä olevat tekijät. Lumen 2/2020 artikkeli. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202004165115>

Tuomikoski, A-M. (2019). Sairaanhoidtajien opiskelijaohjausosaaminen ja ohjaajakoulutuksen vaikutus osaamiseen. Oulun yliopiston tutkijakoulu Oulun yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta. Medical Research Oulu. D Medica 1519. Viitattu 30.3.2021. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526222998.pdf>

Vuorinen R., Meretoja R. & Erikson E. (2005) Hoitotyön ohjatun harjoittelun sisältö, edellytykset ja vaikutukset – systemoitu kirjallisuuskatsaus. Hoitotiede 17(5), 270–281.

